

การพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่
ตำบลระพังทอง
อำเภอเขาวง ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง
จังหวัดกาฬสินธุ์

คำนำ

การพัฒนาการเกษตรเป็นรากฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการเกษตรที่ต้องสอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของแต่ละพื้นที่ จึงได้จัดทำแผนการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ ตำบลกุดสิมคุ่มใหม่ อำเภอเขาวง ประจำปี ๒๕๖๙ ขึ้น

แผนการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา ศักยภาพ และโอกาสในการพัฒนาการเกษตรของตำบลกุดสิมคุ่มใหม่ อย่างเป็นระบบ รวมทั้งกำหนดแนวทาง มาตรการ และกิจกรรมการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยยึดหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรยั่งยืน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนการผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตร

สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ฉบับนี้จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรในตำบลกุดสิมคุ่มใหม่ให้บรรลุเป้าหมาย และเกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้ที่เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งขอขอบคุณทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฉบับนี้

สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง

จังหวัดกาฬสินธุ์

ปี ๒๕๖๙

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๘
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๘
๑.๒ อาณาเขต	๘
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๙
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๑๐
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	๑๑
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	๑๑
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	
๓.๑ ฤดูกาล	๑๒
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ	๑๓
๔. เส้นทางคมนาคม	
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน	๑๓
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างอำเภอและตำบล	๑๓
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๑๔
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๑๔
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๕

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๑๖
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๑๗

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	
๑.๑ เกษตรกร	๑๘
๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร	๒๑

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบล	
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล	
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๒๖
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๒๖
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	๒๘
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๒๘
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	๒๙
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	๓๐
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๓๐
๒. การวิเคราะห์ Supply chain	๓๒
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๓๕
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๕
บรรณานุกรม	๔๐

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงเขตการปกครอง	๙
๒	แสดงสรุปเขตการปกครอง	๙
๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๑๐
๔	แสดงข้อมูลฤดูกาล	๑๒
๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๑๓
๖	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง	๑๔
๗	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก	๑๕
๘	แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๑๕
๙	แสดงข้อมูลพ่อบาดาล	๑๖
๑๐	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๖
๑๑	แสดงข้อมูลด้านพืช	๑๖
๑๒	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	๑๖
๑๓	แสดงข้อมูลด้านประมง	๑๗
๑๔	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๑๘
๑๕	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๑๙
๑๖	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๑๙
๑๗	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๑๙
๑๘	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๒๐
๑๙	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๒๑
๒๐	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๒๒
๒๑	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๒๒
๒๒	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๒
๒๓	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์	๒๓
๒๔	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๒๓
๒๕	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๒๓
๒๖	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๒๔
๒๗	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๔

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๒๘	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๒๔
๒๙	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๒๖
๓๐	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว	๒๗
๓๑	แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๘
๓๒	แสดงต้นทุนการผลิต	๒๙
๓๓	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๓๐
๓๔	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๓๑
๓๕	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว ตำบลกุดสิมคุ้มใหม่	๓๒
๓๖	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๓๕
๓๗	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๗

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่อตำบล	๘
๒	แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบล/อำเภอ	๑๐
๓	แผนที่แสดงความลาดชันตำบล/อำเภอ	๑๑
๔	แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินตำบล	๑๒
๕	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบล	๑๖
๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๒๖
๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว(พื้นที่ปลูกจริง)	๒๗
๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๘
๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูก	๒๘
๑๐	แสดงวิธีการตลาดตำบล/อำเภอ	๓๐

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้วยกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

ตำบลสระพังทองตั้งอยู่ระหว่างทิศเหนือติดเขตอำเภอนาคู ทิศตะวันตกติดเขตอำเภอ กุฉินารายณ์ ทิศตะวันออกติดเขตอำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร และมีเนื้อที่ทั้งหมด ๑๑,๖๘๙ ไร่ คิดเป็น ๑๘.๖๒ ตารางกิโลเมตร

๑.๒ อาณาเขต

ตำบลสระพังทองอำเภอเขาวง มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลสายนาวัง อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลหนองผือ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

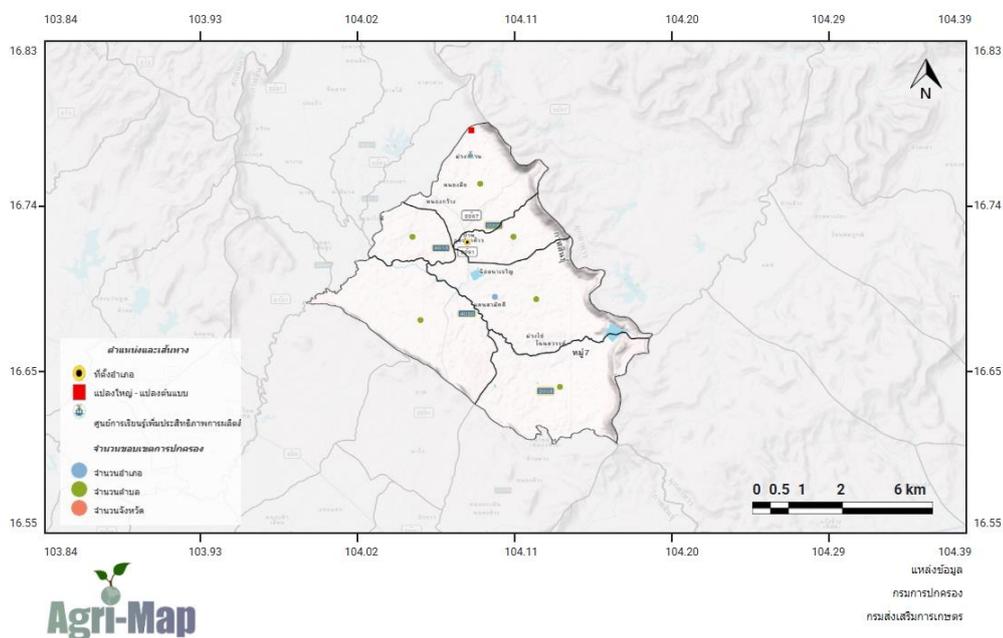
ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลกุดสิมคุ่มใหม่ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลสายนาวัง อำเภอนาคู จังหวัดกาฬ

แผนที่แสดงขอบเขตตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง

จังหวัดกาฬสินธุ์

แผนที่ขอบเขตการปกครองอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่อตำบลสระพังทอง
(ที่มา : Agri-Map, พ.ศ.๒๕๖๙)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๑ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลตำบลสระพังทอง

จำนวน ๑ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน - แห่ง

ตารางที่ ๑ แสดงเขตการปกครอง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน
1	บ้านดงหวาย
2	บ้านโคกมะลิ
3	บ้านโนนสะอาด
4	บ้านส้มป่อย
5	บ้านกุดกอก
6	บ้านโพธิ์ศรี
7	บ้านโพนพิบูล

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์, พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒ แสดงสรุปเขตการปกครอง

หมู่ที่	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	จำนวนบ้าน(ครัวเรือน)
๑	๘๕๗	๑๗๙
๒	๘๓๐	๑๐๑
๓	๑๙๖๐	๒๕๗
๔	๓๕๐๐	๑๖๙
๕	๓๗๐๐	๑๖๖
๖	๑๐๙๙	๘๕
๗	๕๕๔	๙๘
รวม	๑๒,๕๐๐	๑,๐๕๕

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์, พ.ศ.๒๕๖๙

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

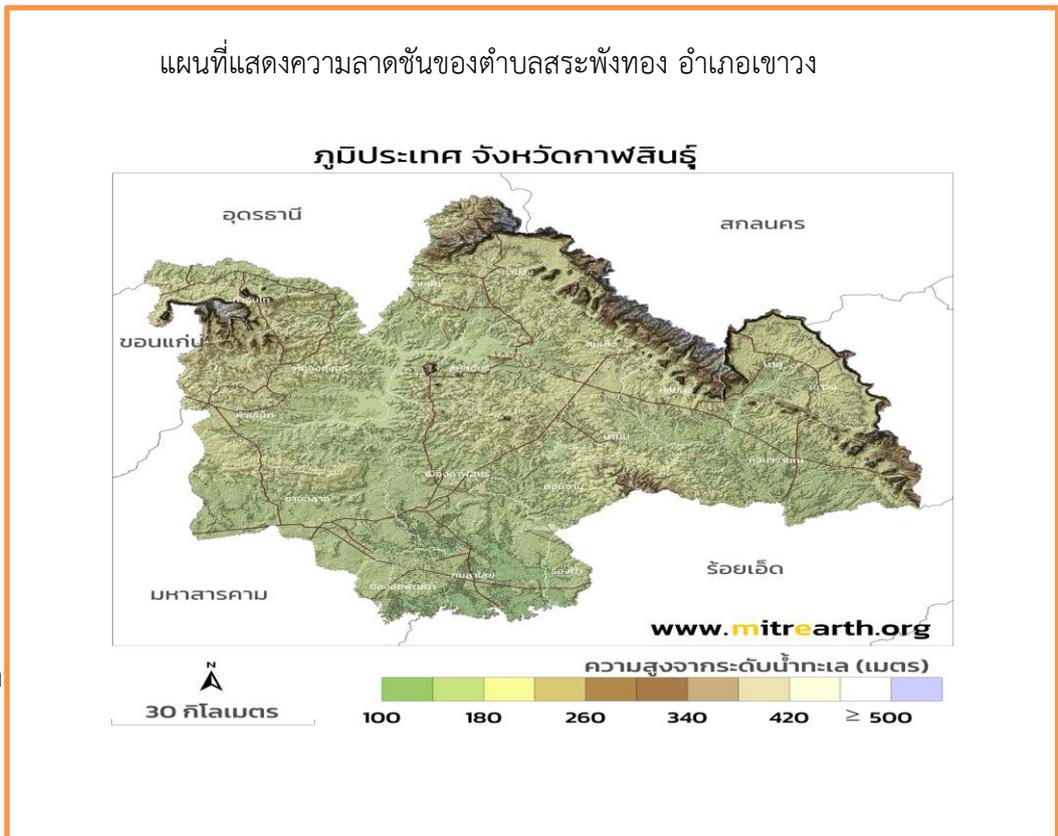
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม
ตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง มีสภาพพื้นที่เป็น

ตำบลสระพังทองมีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบ เหมาะแก่การเกษตร คือปลูกข้าว เป็นดินเนื้อปานกลาง หรือ ค่อนข้างเป็นทราย มีแหล่งน้ำสำคัญ ได้แก่ ห้วยลำพะยัง ลำห้วยส้มป่อย ลำห้วยยูง และห้วยหนองสิมซึ่งมีต้นน้ำบนเทือกเขาภูพาน

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบล/อำเภอ (ที่มา :Agri-Map, พ.ศ.๒๕๖๙)

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

และ ๔๐B โด

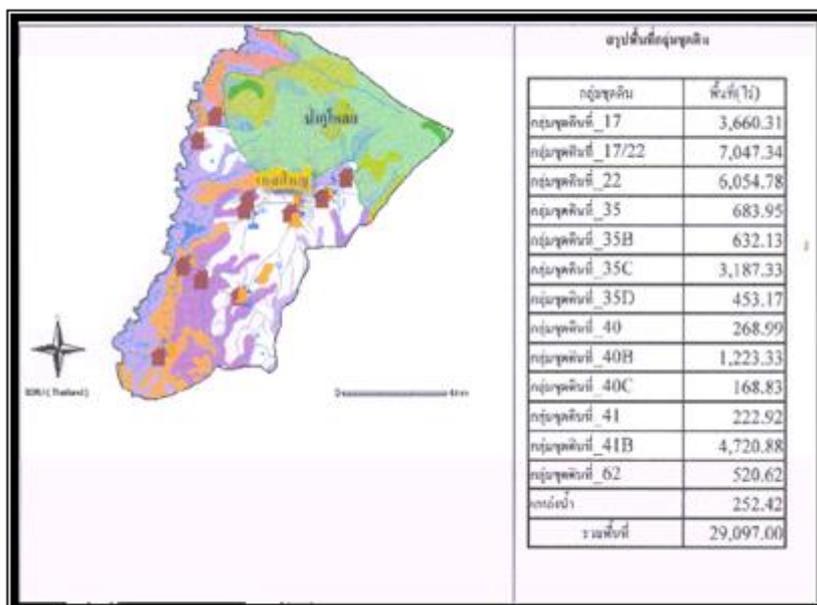
๘B

๑. ดินค่อนข้างเป็นทรายในบริเวณที่ลุ่ม มีเนื้อที่ประมาณ ๓๘๕ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๘๔ ของ เนื้อที่
 ตำบล

๒. ดินเค็ม มีเนื้อที่ประมาณ ๓๐๓ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๐๓ ของเนื้อที่ตำบล

๓. ดินที่เหมาะสมต่อการเกษตร มีปัญหาเล็กน้อย มีเนื้อที่ประมาณ ๘,๔๐๕ ไร่ หรือร้อยละ ๘๓.๘๙ ของเนื้อที่ตำบล

๔. ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่เบ็ดเตล็ด ที่อยู่อาศัย และแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ประมาณ ๙๒๖ ไร่ หรือร้อยละ ๙.๒๔ กลุ่มชุดดินที่ ๖๒ (Slope Complex): พื้นที่ภูเขาและเทือกเขาที่มีความลาดชันสูงเกิน ๓๕% ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้และต้นน้ำลำธาร

ภาพที่ ๔ แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง
 (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๗)

๓. ลักษณะภูมิอากาศ

๓.๑ ฤดูกาล

ตำบลสระทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน (Tropical Savanna Climate) แบ่งออกเป็น ๓ ฤดู ดังนี้
 โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ ดังนี้

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลฤดูกาล

ฤดูกาล	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ฤดูร้อน		√	√	√								
ฤดูฝน					√	√	√	√	√			
ฤดูหนาว	√									√	√	√

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี ๒๖.๑ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๔๐.๗ องศาเซลเซียส ใน เดือนเมษายน และ
 อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๑๑.๑ องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

- ห้วยส้มป่อย อยู่ในพื้นที่หมู่ ๔,๕
- ห้วยลำพะยั้ง อยู่ในพื้นที่หมู่ ๕

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- ฝาย จำนวน ๑๑ แห่ง
- บ่อโยก/บ่อบาดาล/บ่อเจาะ จำนวน ๓๒ แห่ง
- สระน้ำ จำนวน ๔ แห่ง
- หนองน้ำธรรมชาติ จำนวน ๑๐ แห่ง

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

๑) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ที่	ชื่ออ่าง/ประตูระบายน้ำ	หมู่ที่	ความจุที่ระดับน้ำสูงสุด (ล้าน ลบ.ม.)	ความจุที่ระดับน้ำเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
๑	-	-	(-	-	-

ที่มา : ชลประทานกาฬสินธุ์, พ.ศ.๒๕๖๗

๒) โครงการชลประทานขนาดเล็ก

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก

ที่	หมู่ที่/ตำบล	โครงการ						รวมปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	รวมพื้นที่ได้รับประโยชน์ (ไร่)
		อ่างเก็บน้ำ	ท่อระบายน้ำ	ฝาย	ระบบส่งน้ำ	สถานีสูบน้ำ	รวม		
๑	ม.๒ (บ้านโคกมะลิ)	ฝายน้ำล้นน้ำลำพะยั้ง	๑	-	๑	-	๒	ตามปริมาตรลำน้ำลำพะยั้ง	๕๐๐

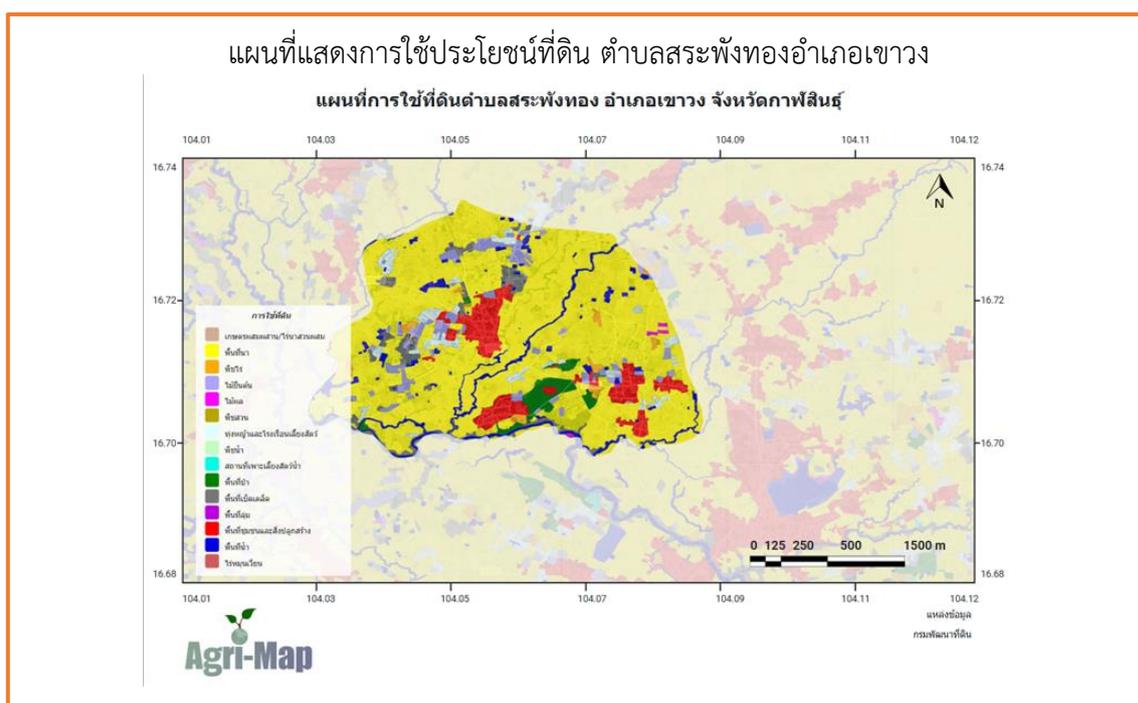
ที่มา : เทศบาลตำบลสระพังทอง, พ.ศ.๒๕๖๙

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	2 2 6 . 3 3	
พืชไร่	1 1 4 . 2 9	1 . 1 7
ไม้ยืนต้น	4 8 2 . 1 2	4 . 3 1
ไม้ผล	2 1 . 8	0 . 2 2
พืชสวน		
พื้นที่น้ำ	7 1 5 2 . 7 5	7 3 . 1
พื้นที่น้ำ		
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ		
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	3 0 5 . 4 7	3 . 1 2
พื้นที่ลุ่ม		
พื้นที่น้ำ	4 8 2 . 3 6	4 . 9 3
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	7 0 1 . 3 8	7 . 1 7
พื้นที่เปิดเตล็ด	3 5 8 . 0 2	3 . 6 6

(ที่มา Agri-Map, พ.ศ.๒๕๖๙)

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลกุตสระพังทอง อำเภอเขาวง
(ที่มา Agri-Map, พ.ศ.๒๕๖๙)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ประชากรตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง ประชากรมีอาชีพหลักคือ ทำนา มีพื้นที่การเกษตรจำนวน ๗๓๒๙.๗๖ ไร่ (ร้อยละของพื้นที่ตำบล)

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลด้านพืช

หมู่ที่	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							รวมพื้นที่การเกษตรทั้งหมด (ไร่)
		ข้าว (ไร่)	อ้อยโรงงาน (ไร่)	มันสำปะหลัง (ไร่)	ยางพารา (ไร่) (ไร่) (ไร่)	พืชอื่นๆ (ไร่)	
พื้นที่รวม	๑๑,๖๘๙	๗,๒๑๕.๙๖	๗๔	๓๙.๘	๑๔๕	-	-	-	๗๓๒๙.๗๖

ที่มา Agri-Map, พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

หมู่ที่	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
1	69	-	-	25	400	-	-	-	-
2	43	46	-	22	-	3,197	-	-	-
3	39	34	-	21	-	1,455	-	-	-
4	60	84	-	13	10	1,333	-	-	-
5	34	170	-	3	2	1,666	-	-	-
6	30	66	-	0	297	861	-	-	-
7	51	50	-	26	-	681	-	-	-
รวมทั้งหมด		155	-	110	709	2,776	-	-	-

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเขาวง,พ.ศ.๒๕๖๘

- โรงงานผลิตอาหารสัตว์แห่ง คือ
ชื่อโรงงาน.....ที่ตั้ง.....

- โรงงานฆ่าสัตว์ปีกมาตรฐานแห่ง คือ.....
- ชื่อโรงงาน.....ที่ตั้ง.....
- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่.....จำนวน คือ
- ชื่อฟาร์ม.....ที่ตั้ง.....

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

หมู่ที่	เกษตรกรรวม (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำสวยงาม	สัตว์น้ำอื่น ๆ
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
รวมทั้งหมด							

ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอเขาวง, พ.ศ.๒๕๖๘

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่ว่า ไม่มี)

ข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์ (Kaowong Kalasin Sticky Rice)
 สินค้า GI แห่งความภาคภูมิใจของอำเภอเขาวง

เรื่องราวและความเป็นมา

ข้าวเหนียวเขาวงเริ่มเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงในตลาดข้าวสารจังหวัดกาฬสินธุ์ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๐๗ Tomorrow.io เมื่อกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีข้าวขนาดเล็กได้ออกตระเวนหาข้าวคุณภาพดีจากพื้นที่เขาวง ตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง เป็นหนึ่งในพื้นที่หลักที่ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) สำหรับข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์ ทะเบียนเลขที่ สข ๕๒๑๐๐๐๒๖ ตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ ภูมิศาสตร์ที่โดดเด่น

พื้นที่ปลูกข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์ เป็นพื้นที่ราบระหว่างหุบเขา มีภูเขาล้อมรอบทุกทิศทางเป็นวงกลมจึงเป็นที่มาของชื่อตามที่ตั้งว่า เขาวง พื้นที่เป็นแอ่งกะทะมีเทือกเขาภูพานกั้นระหว่างอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ กับอำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร ดินที่พิเศษ

ดินในบริเวณนี้มีธาตุแคลเซียมและธาตุซิลิกอนสูง ผนวกกับภาวะภูมิอากาศที่เย็นแห้งแล้งน้ำน้อยเป็นผลให้ข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์เก็บเกี่ยวก่อนข้าวอื่น มีความนุ่มและหอมมาก

ภูมิปัญญาชาวกูไท

ประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชนเผ่าผู้ไทย ที่มีภาษาพูดเป็นของตนเอง ยังคงไว้ซึ่งวิถีชีวิต วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และพิธีกรรมต่างๆ เป็นสิ่งมรดกภูมิปัญญาที่มีความละเอียดประณีต พิถีพิถันในงานฝีมือประเภทจักสานและงานทางด้านกสิกรรม จึงเป็นจิตวิญญาณของชนกูไท ที่บรรจงผลิตสินค้าเกษตร โดยเฉพาะการปลูก "ข้าวเหนียวเขาวง"

คุณสมบัติที่โดดเด่นแตกต่างจากพื้นที่อื่น

๑. คุณภาพที่เป็นเอกลักษณ์

เป็นข้าวเหนียวเมื่อนึ่งสุกจะหอม และนุ่มไม่แฉะติดมือ Wikipedia

ข้าวที่นึ่งแล้วเมื่อเก็บไว้ในภาชนะปิด หลายชั่วโมงจนข้าวเย็น ยังคงรักษาความอ่อนนุ่มได้อยู่

๒. พันธุ์ข้าวเฉพาะพื้นที่

ปลูกเฉพาะข้าวพันธุ์กอเดียว (ข้าวพันธุ์พื้นเมือง) และข้าวพันธุ์ กข ๖
เป็นข้าวเหนียวที่ไวต่อช่วงแสง ปลูกได้เฉพาะฤดูนาปีเท่านั้น
๓. การผลิตตามมาตรฐาน GI
มีการควบคุมกระบวนการผลิตตามมาตรฐาน GI
ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว
การนำปุ๋ยชีวภาพมาใช้ในการผลิต

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

๑) ครั้วเรื่อนและประชากร

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนครั้วเรื่อน และประชากร ตำบลกุดสิมคุ่มใหม่

ที่	หมู่ที่	ครั้วเรื่อน ทั้งหมด	ครั้วเรื่อน เกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	๑	๑๗๙	๙๔	๒๓๘	๒๓๓	๔๗๑
๒	๒	๑๐๑	๗๒	๑๕๒	๑๓๔	๒๘๖
๓	๓	๒๕๗	๑๖๐	๒๙๕	๒๙๔	๕๘๙
๔	๔	๑๖๙	๑๑๔	๒๐๘	๒๔๑	๔๔๙
๕	๕	๑๖๖	๑๒๙	๒๓๘	๒๔๒	๔๘๐
๖	๖	๘๕	๕๓	๑๐๗	๙๗	๒๐๔
๗	๗	๙๘	๕๖	๑๑๓	๑๐๗	๒๐๔
รวม		๑๓๕๑	๖๗๘	๑๓๕๑	๑๓๔๘	๑๖๙๙

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอเขาวง,พ.ศ.๒๕๖๙

๒) หัวหน้าครั้วเรื่อนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๒๔๙	๓๔.๖๘
๕๖ - ๖๕ ปี	๒๓๒	๓๒.๓๑
๔๖ - ๕๕ ปี	๑๖๗	๒๓.๒๖
๓๖ - ๔๕ ปี	๕๑	๗.๑๐
๒๖ - ๓๕ ปี	๑๘	๒.๕๑
๑๘ - ๒๕ ปี	๑	๐.๑๔
รวม	๗๑๘	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง พ.ศ.๒๕๖๘

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๗๐๔.๐๐	๙๘.๐๕
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๑๔	๑.๙๕
รวม	๗๑๘	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง, พ.ศ. ๒๕๖๘

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๕๕๙	๖๕.๑๕
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๒๘๗	๓๙.๘๕
เช่า	๑๒	๑.๔๐
รวม	๗๓๖	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง, พ.ศ. ๒๕๖๘

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๕๕๙	-	๗	๒	๕๖๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง, พ.ศ. ๒๕๖๘

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน: ๑๘๑,๒๓๑ บาท/ปี หรือ ๑๕,๑๐๓ บาท/เดือน (ภาคอีสาน ปี ๒๕๖๖)

รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน: ๒๔๖,๐๐๐ บาท/ปี หรือ ๒๐,๕๐๐ บาท/เดือน ส่วนต่าง (ขาดดุล): -๖๔,๗๖๙ บาท/ปี หรือ -๕,๓๙๖ บาท/เดือน เงินช่วยเหลือที่ต้องพึ่งพา: ๖๐,๒๘๘ บาท/ปี หรือ ๕,๐๒๔ บาท/เดือน

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

แหล่งสินเชื่อหลักสำหรับเกษตรกร

๑. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

เป็นแหล่งสินเชื่อหลักของเกษตรกรไทย จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๙ เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตร

ประเภทสินเชื่อที่สำคัญ:

สินเชื่อเพื่อการผลิตทางการเกษตร (ปลูกข้าว พืชไร่ พืชผัก ไม้ผล ปศุสัตว์)

สินเชื่อรวมกลุ่ม

สินเชื่อแบบกำกับแนะนำ

สินเชื่อ SME เกษตร

สินเชื่อเกษตรวิวัฒน์ (วงเงินสูงสุด ๘ ล้านบาท สำหรับบุคคลอายุ ๕๐-๕๙ ปี)

สินเชื่อसानฝันสร้างอาชีพ (อัตราดอกเบี้ย ๔% ต่อปี)

ภาวะหนี้สินของเกษตรกร

ข้อมูลหนี้สินครัวเรือน (ระดับประเทศ ปี ๒๕๖๖)

หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน: ๑๙๗,๒๕๕ บาท

ภาคอีสานมีหนี้สินในระดับสูง เนื่องจากรายได้ต่ำที่สุดในประเทศ

สาเหตุหลักของหนี้สิน:

ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรสูง (ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เครื่องจักรกล)

รายได้จากการเกษตรไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศและราคาผลผลิต

ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูงกว่ารายได้

หนี้บัตรเครดิต

หนี้นอกระบบ

๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

(๑) การนับถือศาสนา

การนับถือศาสนาประชากรในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง ส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาพุทธ ร้อยละ ๙๕-๙๘ ของประชากรทั้งหมด วัดสำคัญในพื้นที่ เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวภูไทในพื้นที่วัดประจำหมู่บ้าน

ความเชื่อและพิธีกรรม: พิธีเหยา

การทำบุญตามประเพณีสำคัญตลอดปี

การเข้าวัดในวันพระและวันสำคัญทางศาสนา

การรักษาศีลห้า ศีลแปด

ความเชื่อในเรื่องผี บรรพบุรุษ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์

(๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

เอกลักษณ์ชาวภูไท (ผู้ไท)

ชาวผู้ไท เป็นกลุ่มชนที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว โดยเฉพาะ ความรัก ความสามัคคี เคารพนับถือ เชื้อพืงผู้นำชุมชน มีอัธยาศัย อ่อนน้อมถ่อมตนมีความมุ่งมั่นในการรักษาขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีของตนไว้อย่างเหนียวแน่น

ประวัติความเป็นมา กว่า ๒๐๐ ปีมาแล้ว ที่ชาวผู้ไท จากแคว้นสิบสองจุไทย ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้อพยพเข้าสู่ดินแดน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในดินแดนประเทศไทย ในสมัยกรุงธนบุรี

กระจายอยู่ในหลายจังหวัดบริเวณรอบๆ เทือกเขาภูพาน ได้แก่ จังหวัดนครพนม สกลนคร กาฬสินธุ์ อุดรธานี มุกดาหาร ร้อยเอ็ด ยโสธร อุบลราชธานี และอำนาจเจริญ

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

หมู่ที่	กลุ่มส่งเสริม		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยว		วิสาหกิจ		สหกรณ์		กลุ่ม	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
๑-๗	๗	๕๐	๖	๗๕	๑	๑๐	๗	๒๘๑		-	-	-
รวม	๗	๕๐	๖	๗๕	๑		๗	๒๘๑	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง, พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	-
เครื่องดื่ม	-
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๒
ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	-
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	-
รวม	๒

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเขาวง, พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
๑.กลุ่มทอผ้าไหมตำบลสระพังทอง	๔	สระพังทอง	๑๕
๒.ผู้ผลิตข้าวเหนียวเขาวงคุณภาพ บ้านกุดกอก ม.๕ (๑) ตำบลสระพังทอง	๕	สระพังทอง	๕๐
๓.กลุ่มเลี้ยงวัวคัมແหลมทอง	๓	สระพังทอง	๖๐
๔.กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ หมู่ ๓,๔,๖	๔	สระพังทอง	๕๐
๕.กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อโนนสะอาด	๓	สระพังทอง	๕๐
๖.กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงตำบลสระพังทอง	๖	สระพังทอง	๑๑
๗.การเลี้ยงโค - กระบือ	๖	สระพังทอง	๔๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง,พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
๑.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านกุดกอก	๕	สระพังทอง	๒๐
๒.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ต.สระพังทอง	๔	สระพังทอง	๑๕
๓.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านโนนสะอาด	๓	สระพังทอง	๒๑
๔.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคกมะลิ	๒	สระพังทอง	๑๐
๕.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโนนพิบูล	๗	สระพังทอง	๒๐
๖.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโพธิ์ศรี	๖	สระพังทอง	๑๕
๗.กลุ่มยุวเกษตรกรบ้านโคกมะลิ	๑	สระพังทอง	๑๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง,พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์,พ.ศ.๒๕๖๙

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

หมู่ที่	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏิรูป	
๖	-	๑	๑	๑	-	-	-	-	๑
รวม	-	๑	๑	๑๒	-	-	-	-	๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง,พ.ศ.๒๕๖๙

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตารางที่ ๒๕ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

หมู่ที่	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
๑-๗	๓	๑	-	๗	๗	๗		-	-
รวม	๓	๒	-	๗	๗	๗		-	-

หมายเหตุ : อาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง,พ.ศ.๒๕๖๙

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

ตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน จำนวน ๓ คน

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน

หมู่ที่	จำนวน (ราย)	องค์ความรู้ด้าน
๖	๒	เกษตรทฤษฎีใหม่,เกษตรผสมผสาน
๔	๑	เกษตรทฤษฎีใหม่,เกษตรผสมผสาน
รวม	๓	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง,พ.ศ.๒๕๖๙

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑	ศพก.เครือข่ายกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงตำบล สระพังทอง	เกษตรผสมผสาน	๖	สระพังทอง

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง,พ.ศ.๒๕๖๙

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๓ กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	หมู่ที่	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวน พื้นที่ (ไร่)
๑	๔	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโคเนื้อ ม.๔	ปศุสัตว์	๕๐	๕๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง,พ.ศ.๒๕๖๙

บทที่ ๒
การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลสระพังทอง
อำเภอเขาวง

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล
สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้าข้าว

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

น้ำฝน ชลประทาน บ่อน้ำบาดาล แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

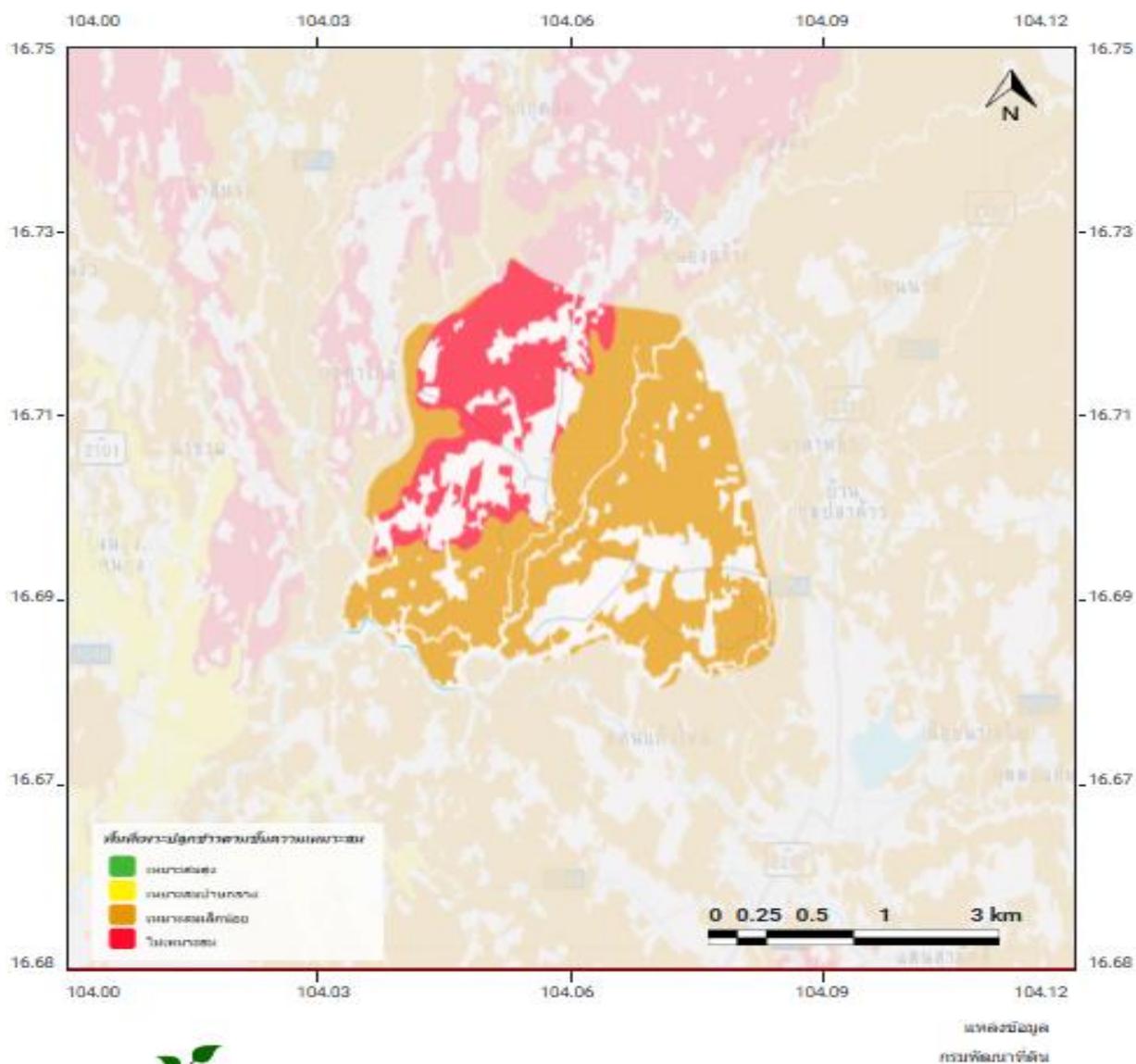
ตารางที่ ๒๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

หมู่ที่	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก..... (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปาน กลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ ทั้งหมด
๑-๗	-	๕,๒๐๗.๒๕	๑,๗๐๖.๗๖	๑,๘๓๐	๖,๙๑๔.๐๑

ที่มา: (ที่มา Agri-Map, พ.ศ.๒๕๖๙)

แผนที่แสดงความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว

แผนที่พื้นที่นาข้าวในชั้นความเหมาะสมต่างๆตำบลสระพังทอง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว
(ที่มา : Agri-Map, พ.ศ.๒๕๖๙)

๒) พื้นที่ปลูกข้าว

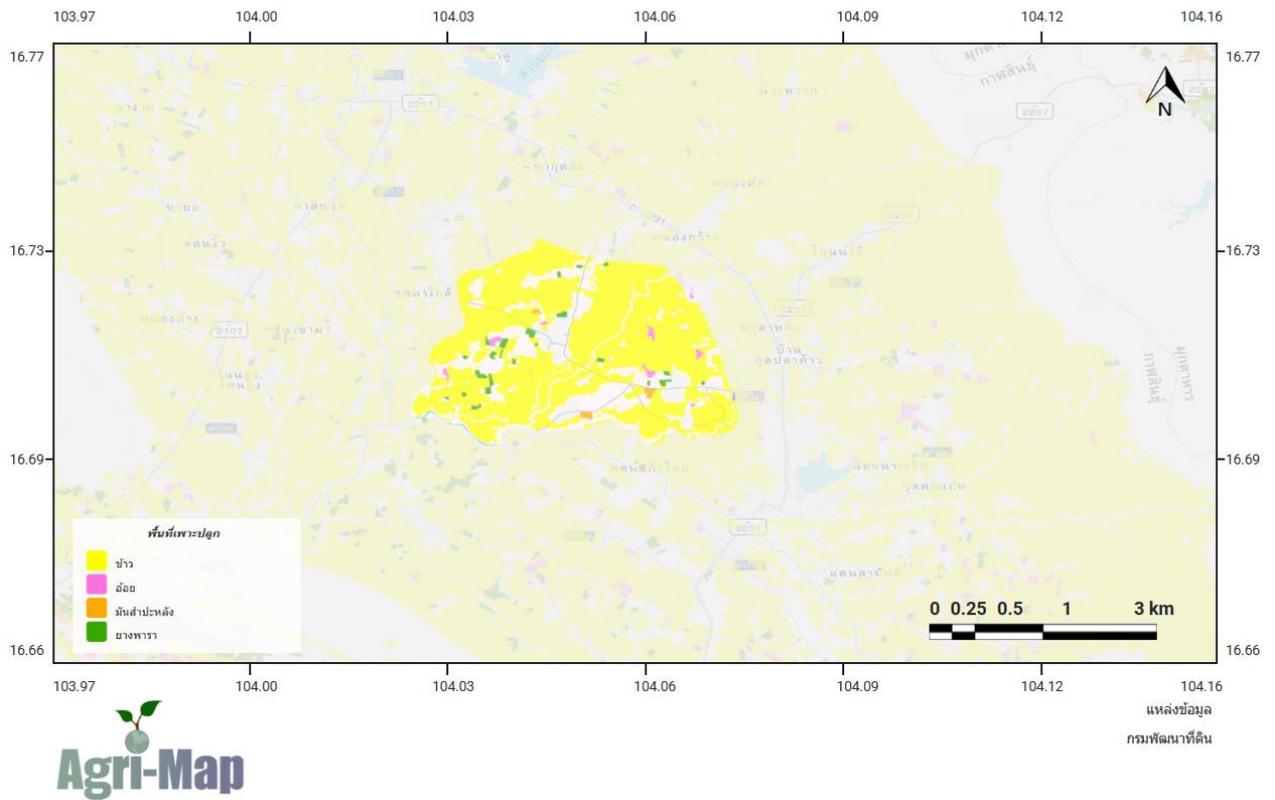
ตารางที่ ๓๐ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว

หมู่ที่	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
๑-๗	๗๒๙	๗,๖๗๐.๗๕	๗,๖๗๐.๗๕	๓๒๒๑.๗๑๕	๐.๔๒
รวม	๗๒๙	๗,๖๗๐.๗๕	๗,๖๗๐.๗๕	๓๒๒๑.๔๕	๐.๔๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง พ.ศ. ๒๕๖๙

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว

แผนที่พื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)

(ที่มา : Agri-Map, พ.ศ.๒๕๖๙)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในตำบล/อำเภอ)

- ๑) การใช้พันธุ์ดี ใช้พันธุ์ข้าวที่ได้รับการรับรองจากกรมการข้าว เช่น ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕, กข๖, กข ๑๕, พันธุ์พื้นเมือง เลือกเมล็ดพันธุ์ที่มีความงอกสูง สมบูรณ์ ไม่มีโรคและแมลงศัตรูปนเปื้อน บางส่วนยังใช้พันธุ์พื้นเมืองที่เก็บรักษาไว้เอง
- ๒) การเตรียมดิน ไถพรวนดิน ๒-๓ ครั้ง เพื่อกลบตอซังและวัชพืช ไถและไถแปรเพื่อให้ดินร่วนซุย ปรับระดับพื้นที่นาให้เรียบเพื่อการกักเก็บน้ำ ส่วนหนึ่งใช้รถไถเดินตาม บางส่วนใช้รถไถขนาดใหญ่ให้เช่าบริการ
- ๓) การปลูกปักดำโดยใช้กล้าอายุ ๒๕-๓๐ วัน ปักดำระยะ ๒๕x๒๕ ซม. หรือ ๓๐x๓๐ ซม. บางส่วนใช้วิธีหยอด (โดยเฉพาะนาดอน) จำนวนเมล็ดต่อหลุม ๓-๕ ต้น
- ๔) ระบบการให้น้ำพึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก (ทำนาปีเดียว) มีการสูบน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น หนอง บึง คลอง บางพื้นที่มีระบบส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ใช้ปั้มน้ำแบบเครื่องยนต์ดีเซลหรือปั้มน้ำไฟฟ้า
- ๕) การดูแลรักษา พรวนดินระหว่างแถว (กำจัดวัชพืช) เดินฉีดหญ้าในแปลงนา ๑-๒ ครั้ง ตรวจสอบระดับน้ำให้เหมาะสมกับระยะการเจริญเติบโต ซ่อมแซมในส่วนที่ตาย
- ๖) การใส่ปุ๋ย ปุ๋ยเคมี: ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๘ ก่อนปักดำ ใส่ปุ๋ยยูเรียแบ่งใส่ ๒-๓ ครั้ง ตามระยะการเจริญเติบโต ปุ๋ยอินทรีย์: ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ในพื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์ บางส่วนใช้ปุ๋ยชีวภาพร่วมด้วย
- ๗) การเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวเมื่อข้าวแก่จัด เมล็ดแข็ง (ประมาณ ๘๐-๘๕% สุก) ใช้เครื่องเกี่ยวนวดข้าว ให้เช่าบริการ บางส่วนเก็บเกี่ยวด้วยมือ (ใช้เคียว) ในแปลงเล็กหรือแปลงที่เช่าเครื่องมือไม่ได้ ตากข้าวเปลือกให้แห้งบนลานตาก
- ๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ตากข้าวเปลือกให้มีความชื้นประมาณ ๑๔% สีข้าวด้วยเครื่องสีข้าวในหมู่บ้านหรือโรงสีในอำเภอ เก็บรักษาในยุ้งฉาง ถุงสาน หรือไซโล คัดเมล็ดพันธุ์ไว้สำหรับฤดูกาลหน้า
- ๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู สำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชอย่างสม่ำเสมอ ๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด: เพี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพี้ยไฟ หนอนกอ ใช้วิธีชีวภาพ: ปล่อยตัวห้ำ ธรรมชาติ ใช้น้ำหมักชีวภาพ การจัดการแบบผสมผสาน (IPM) ในกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการอบรม ไถกลบตอซังหลังเก็บเกี่ยวเพื่อลดการระบาดของศัตรูพืช

เกษตรกรในอำเภอเขาวง มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว					←							→

สัญลักษณ์

←.....→ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←.....→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

๑.๕ ต้นทุนการผลิต (ปรับเปลี่ยนตารางได้ตามความเหมาะสม)

ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘

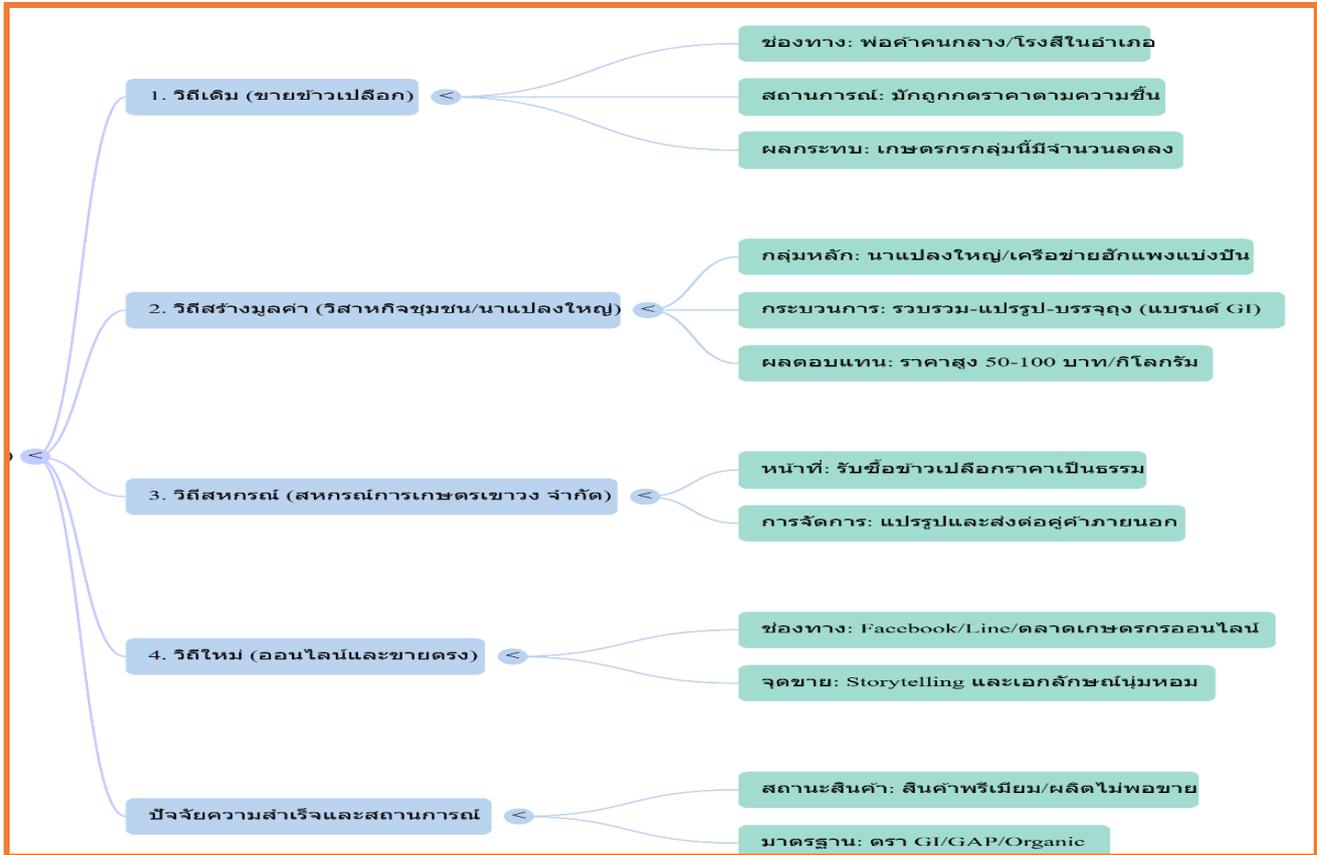
รายการ (ตัวอย่าง)	นอกเขตชลประทาน/ในเขตชลประทาน		
	บาท/ไร่	บาท/ไร่	หมายเหตุ
ไถดะ	๒๕๐-๓๐๐	๒๕๐-๓๐๐	ครั้งละ ๒๕๐-๓๐๐ บาท
ไถแปร	๒๕๐-๓๐๐	๒๕๐-๓๐๐	ครั้งละ ๒๕๐-๓๐๐ บาท
ไถพรวน/คราด	๒๐๐-๒๕๐	๒๐๐-๒๕๐	
พันธุ์ข้าว	๑๕๐-๒๐๐	๑๕๐-๒๐๐	๑๕-๒๐ กก./ไร่
ปักดำ/หยอด/หว่าน	๕๐๐-๑,๐๐๐	๕๐๐-๑,๐๐๐	
ถอนหญ้า/เช็ดหญ้า	๓๐๐-๔๐๐	๓๐๐-๔๐๐	หากจำเป็น
ปุ๋ยเคมี	๘๐๐-๑,๒๐๐	๖๐๐-๑,๐๐๐	๕๐-๘๐ กก./ไร่, ๒-๓ ครั้ง
ค่าแรงใส่ปุ๋ย	๑๕๐-๒๐๐	๑๕๐-๒๐๐	๒-๓ ครั้ง
ค่าน้ำ/ค่าไฟสูบน้ำ	๓๐๐-๕๐๐	๕๐๐-๘๐๐	
เก็บเกี่ยว (รถเกี่ยว)	๘๐๐-๑๒๐๐	๖๐๐-๑๒๐๐	
ขนส่ง	๖๐-๗๐	๖๐-๗๐	๑๒๐ บาท/ตัน
ค่าเสื่อมอุปกรณ์	๑๐๐-๒๐๐	๑๐๐-๒๐๐	
เบ็ดเตล็ด	๒๐๐-๓๐๐	๒๐๐-๓๐๐	
รวม	๕,๑๖๐- ๘,๕๐๐	๕,๑๖๐- ๘,๕๐๐	

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในตำบลฤดูสระพังทอง อำเภอเขาวง)

Flow chart แสดงเส้นทางวิถีตลาดของตำบลฤดูสระพังทอง อำเภอเขาวง

ภาพที่ ๑๐ แสดงวิธีการตลาดข้าว ตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง, พ.ศ.๒๕๖๙)

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จำนวน ๗๓๒ ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ๒ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๖	สระพังทอง	ข้าว,พืชผัก	เกษตรกรทฤษฎีใหม่,เกษตรผสมผสาน
๒	๔	สระพังทอง	ปศุสัตว์	เกษตรกรทฤษฎีใหม่,เกษตรผสมผสาน
...				

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง, พ.ศ.๒๕๖๙)

๒) องค์กรเกษตรกร (ใส่เพิ่มเติมได้เลย ไม่มีองค์กรไหนก็ลบออก) ดังนี้

ตารางที่ ๓๔ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	๑	๑.ศพก.นางสมพิศ ปัตสุริย์
แปลงใหญ่	๑	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโคเนื้อ ม.๔ (ปศุสัตว์)
วิสาหกิจชุมชน	๗	๑.กลุ่มทอผ้าไหมตำบลสระพังทอง ๒.ผู้ผลิตข้าวเหนียวขาวคุณภาพ บ้านกุดกอก ม.๕ (๑) ตำบลสระพังทอง ๓.กลุ่มเลี้ยงวัวคัมหมททอง ๔.กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ หมู่ ๓,๔,๖ ๕.กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อโนนสะอาด ๖.กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงตำบลสระพังทอง ๗.การเลี้ยงโค - กระบือ
กลุ่มแม่บ้าน	๖	หมู่ที่๑-๗
กลุ่มยุวเกษตรกร	๑	โรงเรียนบ้านโคกมะลิ

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๕ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว ตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	- พื้นที่เพาะปลูกข้าวเหนียวเขาวง (พันธุ์ กข.๖, กอเดียว)- เกษตรกร ๙๐% ของประชากรทำนาและเลี้ยงสัตว์- ปลูกข้าวนาปี พึ่งพาน้ำฝน- มีโครงการอ่างเก็บน้ำลำพะยังส่งน้ำเข้าพื้นที่- ใช้วิธีการแบบภูไท: เก็บเกี่ยวด้วยมือ ตีข้าวด้วยมือ	- โรงสีข้าวในพื้นที่ (สหกรณ์โรงสีข้าวชุมชนตำบลสงเปลือย)- สหกรณ์การเกษตรเขาวง จำกัด- เครือข่ายอีกแพ่งแบ่งปัน (๘๐ ราย)- พ่อค้าคนกลางเข้ารับซื้อในฤดูเก็บเกี่ยว- มีการรวบรวมข้าวกองกลาง	- ตลาดท้องถิ่น- ผู้ค้าส่งรับซื้อข้าวเปลือก ราคา ๑๓,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท/ตัน- ตลาดข้าว GI (ข้าวเหนียวเขาวง)- ตลาดข้าวอินทรีย์/ปลอดภัย- ส่งออกต่างประเทศ
	ปัญหา Pain point	- ขาดน้ำในฤดูแล้ง ผลผลิตไม่แน่นอน- พื้นที่กระจุกกระจายเกษตรกรรายย่อย- ต้นทุนแรงงานสูง (ใช้แรงงานคน)- ขาดข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกที่แม่นยำ- เกษตรกรสูงอายุ ขาดแคลนแรงงาน	- โรงสีมีจำกัด ต้องรอคิว- พ่อค้าคนกลางกดราคา- ขาดอำนาจต่อรอง- ไม่มีคลังสินค้าเพียงพอ- การรวบรวมผลผลิตไม่ทั่วถึง- ขาดมาตรฐานการจับเก็บ	- ราคาผันผวนตามฤดูกาล- ขาดช่องทางการตลาดตรง- ไม่รู้ข้อมูลความต้องการตลาด- การกระจายสินค้าไม่ทั่วถึง- ขาดแบรนด์/บรรจุภัณฑ์ที่แข็งแรง
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- DOAE Smartcheck: ตรวจสอบความเหมาะสมพื้นที่- Ricult: ข้อมูลดาวเทียมพยากรณ์อากาศ แนะนำการใส่ปุ๋ย-รดน้ำ- Rice Pest Monitoring: เตือนภัยโรคและแมลง- ปุ๋ยรายแปลง: คำแนะนำการจัดการดินและปุ๋ย- ระบบ GPS/Drone: สำรวจพื้นที่แม่นยำ	- แอปชานาไทย: คำนวณต้นทุน-กำไร, ตลาดกลางซื้อขาย- OAE OIC: ข้อมูลราคาสินค้าเกษตร แหล่งรับซื้อ- Blockchain: ตรวจสอบย้อนกลับแหล่งที่มา- ระบบ IoT: ควบคุมอุณหภูมิ- ความชื้นคลังสินค้า- แพลตฟอร์มรวมกลุ่ม: เพิ่มอำนาจต่อรอง	- E-Commerce Platform: Shopee, Lazada, Facebook Marketplace- แอปตลาดเกษตร: เชื่อมผู้ผลิต-ผู้บริโภคตรง- ระบบ QR Code: ข้อมูลผลิตภัณฑ์มาตรฐาน GI- Digital Marketing: โปรโมทแบรนด์ข้าวเขาวง- แอป Kaset ๑๐๐๙: ข้อมูลราคาตลาด
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	- เกษตรกรรายย่อย เฉลี่ย <๑๐ ไร่/ราย- อายุเฉลี่ย ๕๐+ ปี- ทำนาตามวิถีภูไท แบบดั้งเดิม- มีกลุ่มเกษตรกร Smart Farmer บางส่วน- ใช้สมาร์ทโฟน LINE, Facebook	- โรงสีชุมชน- สหกรณ์การเกษตร- พ่อค้าคนกลาง- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร- หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร	- ผู้บริโภคท้องถิ่น- ผู้ค้าส่ง- ร้านค้า Modern Trade- ผู้บริโภคที่ต้องการข้าว GI/อินทรีย์- ตลาดส่งออก

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
	ปัญหา Pain point	- ขาดความรู้เทคโนโลยีใหม่- ไม่มีเวลาเรียนรู้ระบบซับซ้อน- ไม่เชื่อมั่นในเทคโนโลยี- ลูกหลานไม่สืบทอดอาชีพ- ขาดทักษะดิจิทัล	- ขาดความโปร่งใสใน การค้า- การสื่อสารไม่มี ประสิทธิภาพ- ข้อมูลไม่ เชื่อมโยงกัน- ไม่มีมาตรฐาน เดียวกัน- ขาดการ ประสานงาน	- ไม่รู้แหล่งที่มาสินค้า- ขาดความเชื่อมั่นใน คุณภาพ- ไม่สามารถ เข้าถึงผู้ผลิตตรง- ขาด ข้อมูลโภชนาการ/ ประโยชน์- ไม่แน่ใจว่า เป็น GI แท้
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- YouTube/TikTok: เรียนรู้ เทคนิคการทำนาสมัยใหม่- LINE Group: แลกเปลี่ยน ความรู้ ประสานงาน- แอป ชาวเกษตรกร: UI ใช้งานง่าย ภาษาท้องถิ่น- Smart Farmer Training: อบรม เกษตรกรรุ่นใหม่- กระดาน เศรษฐกิจ: วิเคราะห์ความคุ้มค่า	- แพลตฟอร์ม B2B: เชื่อมโยงโรงสี-สหกรณ์- เกษตรกร- ระบบ Dashboard: แสดงข้อมูล แบบ Real-time- Chatbot/AI: ตอบคำถาม อัตโนมัติ- Video Conference: ประชุม ออนไลน์- ระบบจัดการ สมาชิก: ฐานข้อมูลเกษตรกร	- แอป Scan & Verify: สแกน QR ตรวจสอบ แหล่งที่มา- Review/Rating System: สร้างความ เชื่อมั่น- Direct Messaging: ติดต่อ เกษตรกรตรง- Content Marketing: เล่าเรื่องราวข้าวขาวง- Influencer/KOL: รีวิว สินค้า
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	- ข้าวเปลือกเหนียว กข.๖, กอ เดียว- คุณภาพพิเศษ: เหนียว นุ่ม หอม ไม่ติดมือ- ได้ มาตรฐาน GI, GAP, Organic Thailand- ผลผลิต ๔๐๐- ๕๐๐ กก./ไร่- เก็บเกี่ยว พ.ย.- ธ.ค.	- ข้าวสาร (สี)- ข้าวกล้อง- บรรจุถุง/สุญญากาศ- แปร รูป: ข้าวเจ้าชีวิต, ข้าวนา โก- ผลิตภัณฑ์แปรรูป: ขนม ข้าวป๊อบ, เครื่องดื่มข้าวหมัก	- ข้าวสารบรรจุ ๕ กก., ๑๐ กก., ๒๕ กก.- ข้าว สุญญากาศ ๑ กก.- ราคา ๖๐-๗๐ บาท/ กก.- มี Logo GI- จำหน่ายออนไลน์และ หน้าร้าน
	ปัญหา Pain point	- คุณภาพไม่สม่ำเสมอ- ความชื้นไม่คงที่- ปนเปื้อนข้าว พันธุ์อื่น- การเก็บรักษาไม่ถูก วิธี- ขาดการจัดการหลังการ เก็บเกี่ยว	- การสีทำให้เสียคุณภาพ- ไม่มีการแยกเกรด- บรรจุ ภัณฑ์ไม่ทันสมัย- ขาดการ ตรวจสอบคุณภาพ- ต้นทุน การแปรรูปสูง	- สินค้าหมดอายุ/เก่า- ขาดความหลากหลาย- บรรจุภัณฑ์ไม่น่าสนใจ- ไม่มีฉลากโภชนาการ ครบถ้วน- ราคาแพง กว่าข้าวทั่วไป
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- IoT Sensor: วัดความชื้น ข้าวเปลือก- AI Image Recognition: คัดแยก คุณภาพ- Weather Forecast App: กำหนดเวลาเก็บเกี่ยว-	- QR Code/Blockchain: ตรวจสอบย้อนกลับทุก ขั้นตอน- ระบบจัดการ คลังสินค้า (WMS): ควบคุม Stock- AI Grading	- E-Label/NFC: ข้อมูล ผลิตภัณฑ์ครบถ้วน- Inventory System: แจ้งเตือนสินค้าใกล้ หมดอายุ- AR/VR:

		GPS Tracking: ติดตามจุด เก็บเกี่ยว- Digital Logbook: บันทึกข้อมูลการผลิต	System: แยกเกรด อัตโนมัติ- Smart Packaging: บรรจุภัณฑ์ อัจฉริยะ- Certificate Management: จัดการ ใบรับรอง GI/GAP	เที่ยวชมแปลงนา Virtual Tour- Subscription Model: สั่งซื้อประจำ- Price Comparison: เปรียบเทียบราคาแบบ Real-time
--	--	--	--	--

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๓๖ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการพัฒนาระบบการผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวคุณภาพ
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรยั่งยืน จังหวัดกาฬสินธุ์
๓. แนวทางการพัฒนา	แนวทางการพัฒนาการเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและรายได้เกษตรกร
๔. หลักการและเหตุผล	ตำบลสระพังทองมีพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่เป็นการปลูกข้าว ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๘,๐๐๐ ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังใช้สารเคมีในการผลิต ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูง คุณภาพดินเสื่อมโทรม และได้ราคาผลผลิตต่ำ การพัฒนาระบบการผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวคุณภาพจะช่วยลดต้นทุน เพิ่มมูลค่าผลผลิต สร้างความยั่งยืนทางการเกษตร และเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๕.๑ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ด้านการผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวคุณภาพ ๕.๒ เพื่อลดการใช้สารเคมีในการผลิตข้าว และลดต้นทุนการผลิต ๕.๓ เพื่อพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานและการตลาดข้าวคุณภาพ ๕.๔ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๖.๑ จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ราย ๖.๒ พื้นที่การผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวคุณภาพ ไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ ไร่ ๖.๓ ต้นทุนการผลิตลดลงร้อยละ ๒๐ ๖.๔ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๕ ๖.๕ กลุ่มเกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP/Organic อย่างน้อย ๑ กลุ่ม
๗. พื้นที่เป้าหมาย	ตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ครอบคลุม ๗ หมู่บ้าน
๘. กิจกรรมหลัก	๘.๑ จัดอบรมเกษตรกรเรื่องการผลิตข้าวอินทรีย์และข้าว GAP จำนวน ๔ รุ่น ๘.๒ จัดทำแปลงเรียนรู้ข้าวอินทรีย์ จำนวน ๑๐ แปลง ๘.๓ ส่งเสริมการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ชีวภาพ และสารชีวภัณฑ์ ๘.๔ พัฒนาระบบการบันทึกข้อมูลการผลิตตามมาตรฐาน ๘.๕ สนับสนุนการขอรับรองมาตรฐาน GAP และ Organic ๘.๖ พัฒนาช่องทางการตลาดและเชื่อมโยงผู้ซื้อ ๘.๗ จัดตั้งศูนย์จัดการผลผลิตข้าวคุณภาพระดับตำบล

๙. หน่วยงานดำเนินการ	หน่วยงานหลัก: สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวงหน่วยงานสนับสนุน: สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์, องค์การบริหารส่วนตำบลกุดสิมคุ้มใหม่, กรมส่งเสริมการเกษตร, สหกรณ์การเกษตรเขาวง, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๘-๒๕๗๐)
๑๑. งบประมาณ	งบประมาณรวม ๓,๕๐๐,๐๐๐ บาท- ปีที่ ๑: ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท- ปีที่ ๒: ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท- ปีที่ ๓: ๑,๓๐๐,๐๐๐ บาทแหล่งงบประมาณ:- งบประมาณจังหวัด ๖๐%- งบประมาณกรมส่งเสริมการเกษตร ๓๐%- งบ อบท. ๑๐%
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑๒.๑ เกษตรกรได้รับการอบรมและพัฒนาศักยภาพ ๓๐๐ ราย๑๒.๒ แปลงเรียนรู้ข้าวอินทรีย์ ๑๐ แปลง๑๒.๓ พื้นที่ผลิตข้าวอินทรีย์/GAP ๑,๕๐๐ ไร่๑๒.๔ กลุ่มเกษตรกรได้รับรองมาตรฐาน ๕ กลุ่ม๑๒.๕ ศูนย์จัดการผลผลิตข้าวคุณภาพ ๑ ศูนย์
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	<p>ผลลัพธ์เชิงปริมาณ:</p> <p>๑๓.๑ เกษตรกรลดการใช้สารเคมีลงร้อยละ ๗๐</p> <p>๑๓.๒ ต้นทุนการผลิตลดลงเฉลี่ย ๑,๒๐๐ บาท/ไร่ (จาก ๖,๐๐๐ เหลือ ๔,๘๐๐ บาท/ไร่)</p> <p>๑๓.๓ ราคาข้าวเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๓-๕ บาท/กก.</p> <p>๑๓.๔ รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๒,๕๐๐-๓,๐๐๐ บาท/ไร่/ปี</p> <p>๑๓.๕ ผลผลิตข้าวอินทรีย์/GAP ๗๕๐-๙๐๐ ตัน/ปี</p> <p>ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ:</p> <p>๑๓.๖ เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวคุณภาพ</p> <p>๑๓.๗ คุณภาพดินและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น</p> <p>๑๓.๘ ชุมชนมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการการผลิตและการตลาด</p> <p>๑๓.๙ มีตลาดรองรับผลผลิตที่มั่นคงและยั่งยืน</p>

หมายเหตุ : ถ้ามีมากกว่า ๑ โครงการ สามารถเพิ่มตารางได้

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๓๗ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
๑.โครงการพัฒนาระบบการผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวคุณภาพ ตำบลสระพังทอง	๑. งบประมาณ- ปีที่ ๑: ๑,๘๐๐,๐๐๐ บาท- ปีที่ ๒: ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท- ปีที่ ๓: ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท- รวม: ๔,๕๐๐,๐๐๐ บาท๒. บุคลากร- เจ้าหน้าที่เกษตร ๓ คน- วิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญ ๕ คน- เกษตรกรต้นแบบ ๒๐ คน๓. วัสดุอุปกรณ์- ปุ๋ยอินทรีย์/ชีวภาพ- สารชีวภัณฑ์- เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ- อุปกรณ์การเกษตร- เอกสาร/สื่อการเรียนรู้๔. สถานที่- ห้องอบรม- แปลงสาธิต ๑๐ แห่ง- ศูนย์เรียนรู้ ๑ แห่ง	กิจกรรมที่ ๑: การพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ๑.๑ จัดอบรมการผลิตข้าวอินทรีย์- หลักสูตร ๒ วัน จำนวน ๒ รุ่น- กลุ่มเป้าหมาย ๑๕๐ ราย ๑.๒ จัดอบรมการผลิตข้าว GAP- หลักสูตร ๒ วัน จำนวน ๒ รุ่น- กลุ่มเป้าหมาย ๑๕๐ ราย ๑.๓ ศึกษาดูงานแปลงเกษตรอินทรีย์- จำนวน ๒ ครั้ง- ผู้เข้าร่วม ๑๐๐ คน กิจกรรมที่ ๒: จัดทำแปลงเรียนรู้ ๒.๑ คัดเลือกเกษตรกรต้นแบบ ๒๐ ราย ๒.๒ จัดทำแปลงสาธิตข้าวอินทรีย์ ๑๐ แปลง ๒.๓ ติดตามและบันทึกข้อมูล๒.๔ จัดกิจกรรม	๑. เกษตรกรได้รับการอบรม ๓๐๐ ราย ๒. แปลงเรียนรู้ข้าวอินทรีย์ ๑๐ แปลง ๓. เกษตรกรต้นแบบ ๒๐ ราย ๔. พื้นที่ดำเนินการ ๕๐๐ ไร่ ๕. เกษตรกรมีความรู้ด้านการผลิตข้าวอินทรีย์/GAP เพิ่มขึ้นร้อยละ ๘๐ ๖. คู่มือ/เอกสารการผลิตข้าวอินทรีย์ ๓๐๐ เล่ม๗. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ๑๒ ครั้งปีที่ ๒ (๒๕๖๙) ๘. กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วม ๕ กลุ่ม ๙. พื้นที่เพิ่มขึ้นเป็น ๑,๐๐๐ ไร่	ปีที่ ๒ (๒๕๖๙)๑. เกษตรกรลดการใช้สารเคมีลงร้อยละ ๗๐ ๒. ต้นทุนการผลิตลดลง ๑,๐๐๐-๑,๒๐๐ บาท/ไร่ ๓. ราคาข้าวเพิ่มขึ้น ๓-๔ บาท/กก. ๔. รายได้เพิ่มขึ้น ๒,๐๐๐-๒,๕๐๐ บาท/ไร่ ๕. กลุ่มเกษตรกรได้รับรองมาตรฐาน GAP ๓ กลุ่ม ๖. มีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน ๗. เกษตรกรมีการบันทึกข้อมูลการผลิต ๘๐% ปีที่ ๓ (๒๕๗๐)	ปีที่ ๓-๕ (๒๕๗๐-๒๕๗๒) ๑. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๒,๕๐๐-๓,๐๐๐ บาท/ไร่/ปี ๒. คุณภาพดินและสิ่งแวดล้อมดีขึ้นอย่างยั่งยืน ๓. ตำบลเป็นแหล่งผลิตข้าวอินทรีย์/GAP ที่สำคัญของอำเภอ ๔. มีเครือข่ายการตลาดที่เข้มแข็ง ๕. เกษตรกรมีความมั่นคงทางอาหารและรายได้ ๖. ชุมชนมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ ๗. เป็นแหล่งเรียนรู้ให้ตำบลอื่น ๘. ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก๙.	แหล่งที่ ๑: งบประมาณจังหวัดกาฬสินธุ์- จำนวน ๒,๗๐๐,๐๐๐ บาท (๖๐%) - ปีที่ ๑: ๑,๘๐๐,๐๐๐ บาท- ปีที่ ๒: ๙๐๐,๐๐๐ บาท- ปีที่ ๓: ๗๒๐,๐๐๐ บาท แหล่งที่ ๒: กรมส่งเสริมการเกษตร- จำนวน ๑,๓๕๐,๐๐๐ บาท (๓๐%) - ปีที่ ๑: ๕๔๐,๐๐๐	ปีที่ ๑พ.ศ. ๒๕๖๘(ต.ค. ๖๗ - ก.ย. ๖๘) กิจกรรม:- อบรมเกษตรกร- จัดทำแปลงสาธิต- ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปีที่ ๒พ.ศ. ๒๕๖๙(ต.ค. ๖๘ - ก.ย. ๖๙) กิจกรรม:- ขยายผลแปลง- ขอรับรอง GAP- พัฒนา

		<p>แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เดือน ละ ๑ ครั้ง</p> <p>กิจกรรมที่ ๓: ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และชีวภาพ</p> <p>๓.๑ อบรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยหมัก</p> <p>๓.๒ จัดหาวัตถุดิบผลิตปุ๋ยชีวภาพ</p> <p>๓.๓ สนับสนุนการใช้สารชีวภัณฑ์</p> <p>๓.๔ จัดตั้งศูนย์ผลิตปุ๋ยชุมชน ๓ แห่งกิจกรรมที่ ๔: พัฒนาระบบรับรองมาตรฐาน</p> <p>๔.๑ อบรมระบบบันทึกข้อมูลการผลิต๔.๒ ให้คำปรึกษาการจัดทำเอกสารรับรอง</p> <p>๔.๓ ตรวจสอบประเมินแปลงเกษตรกร</p> <p>๔.๔ ยื่นขอรับรองมาตรฐาน GAP/Organic</p> <p>กิจกรรมที่ ๕: พัฒนาการตลาดและเพิ่มมูลค่า</p> <p>๕.๑ จัดตั้งศูนย์จัดการผลผลิตข้าวคุณภาพ</p> <p>๕.๒ เชื่อมโยงตลาดและผู้ซื้อ๕.๓ พัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า๕.๔ จัดงาน</p>	<p>๑๐. ศูนย์ผลิตปุ๋ยชุมชน ๓ แห่ง</p> <p>๑๑. เกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง ๒๐๐ ราย</p> <p>๑๒. ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ ๕๐ ตันปีที่ ๒ (๒๕๖๙)</p> <p>๑๓. กลุ่มยื่นขอรับรอง GAP ๕ กลุ่ม๑๔. เกษตรกรมีระบบบันทึกข้อมูล ๘๐%ปีที่ ๓ (๒๕๗๐)๑๕. กลุ่มยื่นขอรับรอง Organic ๒ กลุ่มปีที่ ๒ (๒๕๖๙)๑๖. ศูนย์จัดการผลผลิต ๑ ศูนย์๑๗. ตราสินค้าข้าว ตำบล ๑ ตรา๑๘. มีช่องทางการตลาด ๕ ช่องทางปีที่ ๓ (๒๕๗๐)๑๙. ยอดขายข้าว GAP/Organic ๗๐๐-๘๕๐ ตัน/ปี๒๐. มูลค่าการจำหน่าย ๑๔-๒๐ ล้านบาท/ปี๒๑. รายงานผลการดำเนินงาน ๓ ฉบับ</p>	<p>๘. กลุ่มได้รับรองมาตรฐาน Organic ๒ กลุ่ม</p> <p>ปีที่ ๓ (๒๕๗๐)๙. กลุ่มเกษตรกรทั้งหมดได้รับรองมาตรฐาน ๕ กลุ่ม</p> <p>๑๐. ผลผลิตข้าวอินทรีย์/GAP ๓๕๐-๙๐๐ ตัน/ปี๑๑. มีระบบตรวจสอบย้อนกลับได้๑๒. ชุมชนพึ่งพาปุ๋ยเคมีลดลง ๗๐%๑๓. ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น</p> <p>ปีที่ ๓ (๒๕๗๐)๑๔. ข้าวของตำบลเป็นที่รู้จัก๑๕. มีลูกค้าประจำ/สมาชิก ๑๖. ราคาข้าวมีเสถียรภาพ๑๗. เกษตรกรมีอำนาจต่อรองสูงขึ้น๑๘. มีข้อมูลการผลิตที่ถูกต้องครบถ้วน๑๙. มีแนวทางพัฒนาต่อยอด๒๐. โครงการเป็นต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ</p>	<p>เกษตรกรรุ่นใหม่สนใจประกอบอาชีพเกษตร</p> <p>๑๐. มีการสืบทอดภูมิปัญญาการเกษตรอินทรีย์๑๑. ชุมชนมีสุขภาพดี ลดการป่วยจากสารเคมี๑๒. เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน</p> <p>๑๓. ข้าวของตำบลเป็นแบรนด์ที่มีชื่อเสียง๑๔. สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้ตำบล๑๕. ลดปัญหาการย้ายถิ่นไปทำงานนอกพื้นที่๑๖. เยาวชนมีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตร๑๗. การพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถถ่ายทอดสู่รุ่นต่อไป</p>	<p>บาท- ปีที่ ๒: ๔๕๐,๐๐๐</p> <p>บาท- ปีที่ ๓: ๓๖๐,๐๐๐ บาท</p> <p>แหล่งที่ ๓:อบท. กุดสิมคุ้มใหม่/กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี-จำนวน ๔๕๐,๐๐๐ บาท (๑๐%)-ปีที่ ๑: ๑๘๐,๐๐๐ บาท- ปีที่ ๒: ๑๕๐,๐๐๐ บาท- ปีที่ ๓: ๑๒๐,๐๐๐ บาท</p>	<p>ตลาดปีที่ ๓พ.ศ. ๒๕๗๐(ต.ค. ๖๙ - ก.ย. ๗๐) กิจกรรม:-ขอรับรอง Organic-เสริมสร้างตลาด-ประเมินผล</p>
--	--	---	--	---	--	---	--

		แสดงสินค้าและ ประชาสัมพันธ์๕.๕ ส่งเสริมการขายออนไลน์ กิจกรรมที่ ๖: ติดตามและ ประเมินผล๖.๑ ติดตาม แปลงเกษตรกร เดือนละ ๒ ครั้ง๖.๒ ประเมินผล การดำเนินงาน ปีละ ๒ ครั้ง๖.๓ จัดทำรายงานผล การดำเนินงาน๖.๔ สรุป บทเรียนและข้อเสนอแนะ					
--	--	--	--	--	--	--	--

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาที่ดิน. (๒๕๖๗). แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินตำบลสระพังทอง อำเภอเขาวง. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาที่ดิน.
- ชลประทานกาฬสินธุ์. (๒๕๖๗). ข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลาง. กาฬสินธุ์: สำนักงานชลประทานที่ ๖.
- ที่ว่ากรมอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์. (๒๕๖๙). ข้อมูลเขตการปกครอง. กาฬสินธุ์: ที่ว่าการอำเภอเขาวง.
- เทศบาลตำบลสระพังทอง. (๒๕๖๙). ข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก. กาฬสินธุ์: เทศบาลตำบลสระพังทอง
- สถานีอุตุวิทยากาฬสินธุ์. (๒๕๖๗). ข้อมูลปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี. กาฬสินธุ์: กรมอุตุวิทยา.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง. (๒๕๖๘). ข้อมูลการจำแนกหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรตามอายุ. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง. (๒๕๖๘). ข้อมูลลักษณะการประกอบอาชีพและการถือครองที่ดิน. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง. (๒๕๖๙). ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง. (๒๕๖๙). ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มยุวเกษตรกร. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง. (๒๕๖๙). ข้อมูลอาสาสมัครเกษตรและประชาชนชาวบ้าน. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง. (๒๕๖๙). ข้อมูลศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง. (๒๕๖๙). ข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง. (๒๕๖๙). ข้อมูลครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง. (๒๕๖๙). ข้อมูลต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง. (๒๕๖๙). ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบและองค์กรเกษตรกร. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวง.
- สำนักงานทะเบียนอำเภอเขาวง. (๒๕๖๙). ข้อมูลจำนวนครัวเรือนและประชากร. กาฬสินธุ์: สำนักงานทะเบียนอำเภอเขาวง.
- สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเขาวง. (๒๕๖๘). ข้อมูลด้านปศุสัตว์. กาฬสินธุ์: สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเขาวง.
- สำนักงานประมงอำเภอเขาวง. (๒๕๖๘). ข้อมูลจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ. กาฬสินธุ์: สำนักงานประมงอำเภอเขาวง.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเขาวง. (๒๕๖๙). ข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP. กาฬสินธุ์: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเขาวง.
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์. (๒๕๖๙). ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์. กาฬสินธุ์: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์.
- Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่อตำบลสระพังทอง. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.
- Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบล/อำเภอ. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลกุดสิมคุ้มใหม่ อำเภอลำทะเมนชัย. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

Agri-Map. (๒๕๖๙). ข้อมูลด้านพืช. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง). ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

มิตรเอิร์ธ (Mitrearth). (๒๕๖๕). แผนที่แสดงความลาดชันตำบล/อำเภอ. สืบค้นจาก mitrearth's post.

Tomorrow.io. (ม.ป.ป.). ข้อมูลสภาพอากาศ. สืบค้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๙.

Wikipedia. (ม.ป.ป.). ข้อมูลข้าวเหนียวเขาวงกาศพันธุ์. สืบค้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๙.